

VAN Peter van der Spijk
DATUM 18 september 2014
AAN NVVR
BETREFT verslag workshop decentralisatie jeugdzorg
Werkbijeenkomst NVRR en AR d.d. 18 september 2014

1 Inleiding

Paul Hofstra (directeur Rekenkamer Rotterdam) ging namens de rekenkamers van de G4 in op hun gezamenlijke onderzoek naar de decentralisatie in de jeugdzorg met de focus op transformatie. Hij presenteerde enkele uitkomsten van het op 23 september te publiceren onderzoek, het onderzoeksproces, de samenwerking in het onderzoek, de dilemma's die ze zijn tegengekomen, de rol van de rekenkamer en het onderzoekskader. Léon Poffé, secretaris van de Transitiecommissie Stelselwijziging Jeugd (TSJ), was als deskundige aanwezig.

Dit is een verslag op hoofdlijnen. Voor de bevindingen en conclusies van het onderzoek verwijs ik naar de presentatie van Paul en natuurlijk naar het onderzoek zelf.

2 De workshop

Bij het onderzoek van de G4 is geleerd van eerdere samenwerking. Accepteer dat je niet alles kunt dichttimmeren en dat er verschillen zijn in de aanpak omdat de gemeenten verschillend zijn. Beperk de complexiteit en de scope (begint al met keuze onderwerp) van het onderzoek. De meerwaarde is een gezamenlijke boodschap (voor de Tweede Kamer). Het was een ex post onderzoek naar de proeftuinen met als doel risico's in kaart te brengen en niet hard af te rekenen.

Léon herkent zich hier volledig in. Ook bij de TSJ hebben ze zich afgevraagd hoe te gaan werken en waar de kern van de problematiek zit. Bij de gemeenten, want die moeten het gaan doen! Daarom zijn ze gaan terugrekenen van 1 januari 2015 en aangegeven wat er moet gebeuren in de resterende tijd. Daarnaast zijn ze het veld ingegaan om de risico's in kaart te brengen.

Op de vraag wie al onderzoek heeft gedaan komen meerdere antwoorden:

De RKC Hilversum heeft onderzocht hoe de gemeente risico's en kansen in beeld heeft gebracht. Het lastige is dat je schiet op een (nog) bewegend doel.

In Dordrecht hebben ze m.b.v. een stelselmeter discussie met de gemeenteraad gevoerd.

In Schiedam/Vlaardingen zijn interactieve sessies gehouden met raadsleden over de vraag hoe zij hun rol oppakken na 1/1/15 en welke informatie zij willen krijgen.

In Overbetuwe is een onderzoek gedaan naar de regionale samenwerking. Wat was de rol en betrokkenheid van de gemeenteraad hierbij.

Er is een grote kloof tussen de papieren werkelijkheid en die van de dagelijkse praktijk. Een van de rollen van de rekenkamer is om dat gat te duiden en inzichtelijk te maken hoe het werkelijk gaat en daarbij de risico's te schetsen.

Welke rol je op je wilt nemen als rekenkamer is niet eenduidig te bepalen. Je moet je er vooral van bewust zijn welke rol je speelt op welk moment en je kan er ook voor kiezen een ander in zijn rol te zetten.

3 In een notendop

Welke rollen kunnen rekenkamer(commisseries) vervullen op dit terrein?

- Wethouders die zullen zeggen: "heb geduld, het komt wel goed", krachtig tegenspreken.
- Gemeenteraad in positie brengen door met hen in discussie te gaan over hun rol in de decentralisatie en om de informatiebehoefte te bepalen.
- Risico's inventariseren en onderzoek doen hoe gemeenten daar mee omgaan is prima.
- Ex ante onderzoek doen t.b.v. de gemeenteraad: aan welke knoppen kan de gemeenteraad nog draaien.
- De risico's wel concreet benoemen om er voor te zorgen dat de oplossingen ook concreet zijn.
- Vaar je eigen koers als rekenkamer en houd de gemeente ook aan een uitgestippelde koers.
- Schroom niet om agendasettend te zijn.

Zijn er mogelijkheden tot samenwerking op dit terrein?

- Met andere rekenkamers van de regionale samenwerking.
- Met een rekenkamer van een gemeente(n) waarmee je je goed kunt vergelijken.

- Maar:
  - is niet vanzelfsprekend en ingewikkeld;
  - kost meer tijd en veel afstemming;
  - leer van samenwerking rekenkamers G4
  - gebrek aan (eigen) onderzoekscapaciteit knellende factor

3/3

Tweet

Zet de gemeenteraad op scherp en breng ze in positie om de juiste informatie op te vragen.

Workshop decentralisatie jeugdzorg

Inhoud workshop

- samenwerking G4 rekenkamers
- onderzoeksproces
- uitkomsten van het onderzoek
- rollen van de rekenkamer

eerdere samenwerking G4-rekenkamers

lessen uit eerder gezamenlijk G4-onderzoek
(onderzoek luchtkwaliteit, 2011):

- samenwerking niet tot in detail dichttimmeren.
- meerwaarde is vooral gezamenlijke boodschap
- complexiteit en scope zo veel mogelijk beperken

G4-samenwerking onderzoek jeugdzorg

- gezamenlijke oriëntatie vooraf
- gezamenlijk onderzoekskader
  - doel:inzicht bieden in risico's stelselwijziging
  - scope: focus op doelen van transformatie (niet op transitie)
  - aanpak: onderzoeken gemeentelijke voorbereiding met nadruk op 'proeftuinen'
- binnen onderzoekskader ruimte voor verschillen
- aan het eind: vier lokale rapporten + gezamenlijke boodschap + vergelijking G4

onderzoeksproces

1. inventarisatie risico's:

- proeftuinen als vindplaats voor risico's
- interviews en bijeenkomsten met professionals
- 'overige' risico's uit documenten gemeentelijke voorbereiding
- onderlinge uitwisseling inventarisatie G4

2. onderzoek risicobeheersing gemeente:

- documenten gemeentelijke voorbereiding
- interviews gemeentelijke projectorganisatie

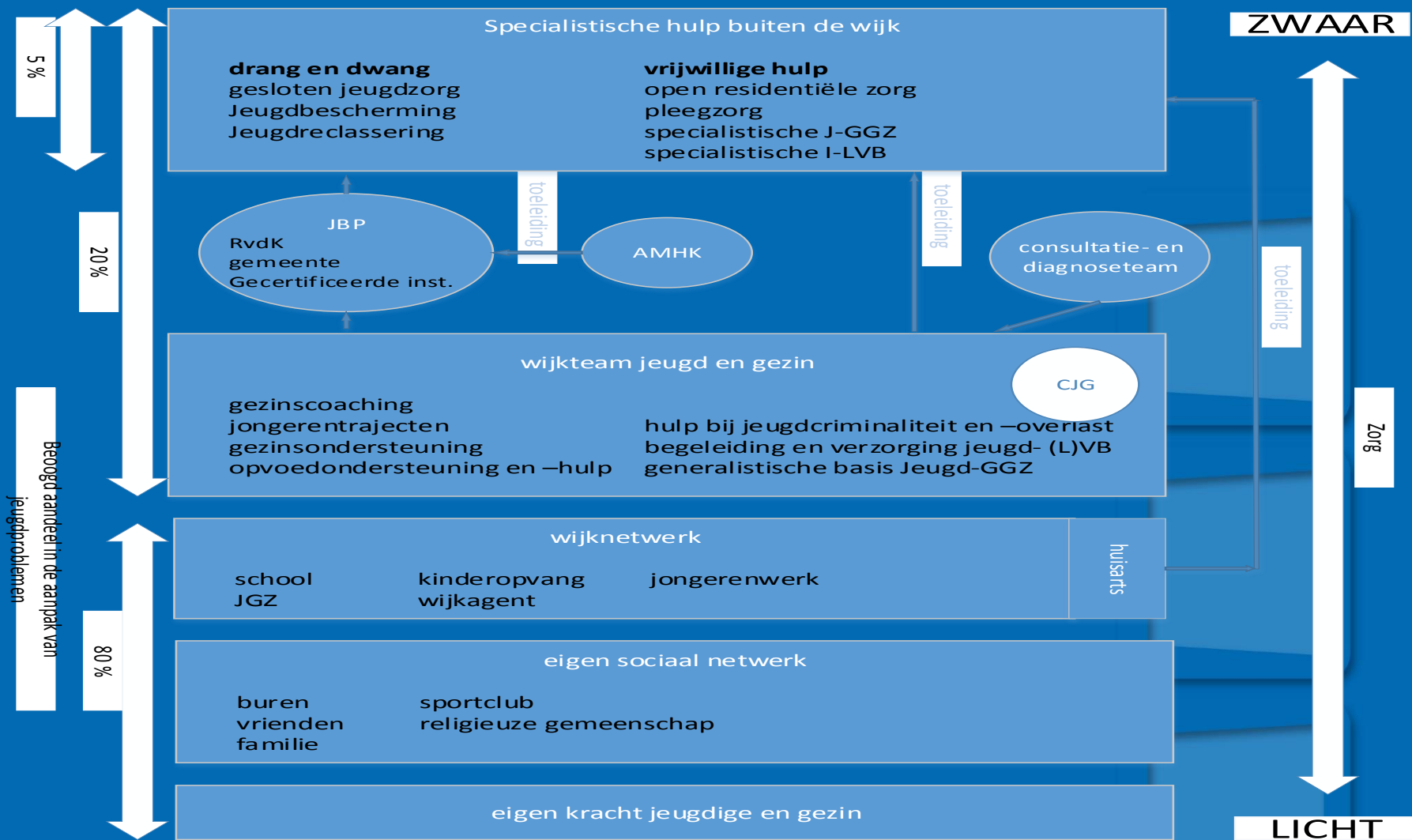

voorbeelden onderzoeksuitkomsten Rotterdam

Transformatie Jeugdzorg in Rotterdam krijgt
vorm in Nieuw Rotterdams jeugdstelsel

functioneel model Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel

Risico's 'eigen kracht' en 'eigen sociaal netwerk'.

- Eigen kracht is niet bij elk gezin mogelijk (probleemoplossend vermogen zwak).
- Eigen kracht bevorderen is taai proces in hulpverlening: onzeker of dit tot besparingen leidt
- In Rotterdamse wijken weinig draagvlak voor jeugdhulp door 'eigen sociaal netwerk'.

risico's wijknetwerk

- Wijknetwerk (scholen, jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, huisarts) moeten vroegsignaleren en signalen doorzetten naar jeugdhulp.
problemen onder meer:
- JGZ (CJG) voor kinderen 0-4 jaar nog niet klaar voor signalerende rol
- samenwerking jeugdhulp met basisscholen (kinderen 4-12 jaar) en VO (12-18 jaar) niet voldoende vorm gegeven

risico's wijkteams

Wijkteams vormen spil in nieuwe stelsel. Maar:

- Nieuwe werkwijze van 'generalistische wijkteams nog niet duidelijk.
- wijkteams worden niet eenduidig aangestuurd (wijkteamleden blijven in dienst bij moederorganisatie)
- outreachende werkwijze wijkteams kan leiden tot 'boeggolf' van extra vraag naar jeugdhulp
- Huisvesting, bemensing en registratiesystemen nog niet op orde.

conclusie: omslag naar nieuwe werkwijze kost meer tijd

Risico's specialistische zorg

- Niet alle wijkteamleden ervaring met zwaardere problematiek: risico dat wijkteams te laat doorverwijzen naar specialistische hulp
- Niet alle specialismen vertegenwoordigd in toeleiding naar gedwongen kader
- Er wordt bezuinigd op specialistische hulp: echter onzeker of vraag naar hulp zal afnemen vanaf 2015. (NB: huisarts houdt in Jeugdwet eigen bevoegdheid tot doorverwijzing)

gezamenlijke uitkomsten G4

- gemeenten werken zeer intensief aan voorbereiding
- onzekerheden over realisatie doelen transformatie
  - tijd voor gemeenten om resultaten te boeken is krap, vergt nog jaren na 1 jan 2015
  - risico's per 1 jan 2015 voor bieden adequate jeugdhulp
  - mogelijk 'boeggolf' van hulpvragen
  - nieuw beleid vraagt om investeringen (spanning met taakstelling)
  - te hoge verwachtingen van 'eigen kracht'
- jeugdstelsel per gemeente verschillend ingericht: belang van leren / vergelijken, onder mee door landelijk uniforme outcomecriteria

Publicatie uitkomsten onderzoek

- Elk van de G4-rekenkamers publiceert rapport met lokale bevindingen voor eigen gemeenteraad
- G4-brief aan de Tweede Kamer met daarin gezamenlijke uitkomsten die lokaal belang overstijgen
- G4-brief aan de vier gemeenteraden over overeenkomsten verschillen in inrichting lokale stelsels

Rollen van de rekenkamer?

1. Checker of rules
2. Checker of results
3. Judge
4. Follower of tax money
5. Provider of expertise
6. Facilitator of learning
7. Mediator
8. Listener to citizen's concerns
9. Setting the agenda
10. Problem solver
11. .... Andere rollen?

